

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԻՆԴԻՐՆԵՐ

Միջբուհական կոնսորցիումի գիտական հանդես

•

ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИКИ
И ПСИХОЛОГИИ

Научное периодическое издание межвузовского консорциума

•

MAIN ISSUES OF PEDAGOGY
AND PSYCHOLOGY

Scientific Periodical of INTERCOLLEGIATE CONSORTIUM

2

**«Մանկավարժության և հոգեբանության հիմնախնդիրներ» գիտական հանդեսը տպագրվում է
«Միջբուհական կոնսորցիում» հիմնադրամի միջոցներով:**

*Երաշխավորվել է փոխադրության միջբուհական կոնսորցիումի
բուհերի ղեկավարների խորհրդի և Խաչատուր Աբովյանի անվան
հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի
գիտական խորհրդի կողմից:*

ISSN 1829–1295

© ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱՐՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ, 2014

Խմբագրական խորհրդի նախագահ՝ Տիգրան Սարգսյան

ԱՄՆ-ում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան, Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի խորհրդի նախագահ, րնրետագիտության թեկնածու, Հայաստանի պետական րնրետագիտական համալսարանի պարվալոր դոկոր

Գլխավոր խմբագիր՝ Նաիրա Հակոբյան

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի պրոֆետոր, հոգեբանական գիտությունների դոկոր

Պատասխանատու քարտուղար՝ Կամո Վարդանյան

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գիտահետազոտական կենտրոնի ղեկավար, հոգեբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

Խմբագրական կոլեգիա՝

Ռուբեն Միրզախանյան

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի ռեկոր, պարմական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Գեորգ Բրուտյան

Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս, Հայկական փիլիսոփայական ակադեմիայի նախագահ

Գուրգեն Խաչատրյան

Վանաձորի Հովհաննես Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի ռեկոր, բանասիրական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Ռուզաննա Հակոբյան

Գավառի պետական համալսարանի ռեկոր, իրավաբանական գիտությունների դոկոր

Նորայր Ղուկասյան

Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության Կրթության ազգային ինստիտուտի տնօրեն

Յուրի Սաֆարյան

Գորիսի պետական համալսարանի ռեկոր, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Վահրամ Առաքելյան

Ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի ռեկոր, մանկավարժական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Վարդան Գրիգորյան

Գյումրիի Միքայել Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի ռեկոր, մանկավարժական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Արտեմ Սարգսյան

Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ, բանասիրական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Աելիտա Դոլուխանյան

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հայ գրականության և նրա դասավանդման մեթոդիկայի անթոնի վարիչ, Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ, բանասիրական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Սրբուհի Գևորգյան

Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի պրոռեկոր, հոգեբանական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Հայկ Պետրոսյան

Մանկավարժական գիտությունների դոկոր, պրոֆետոր

Այա Բերբերյան	Ռուս-հայկական (Մյակոնական) համալսարանի հոգեբանության ամբիոնի վարիչ, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Լյուդմիլա Օբուխովա	Ռուսաստանի բնական գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ, Մոսկվայի պետական հոգեբանամանկավարժական համալսարանի տարիքային հոգեբանության ամբիոնի վարիչ, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Լյուդմիլա Բալասնիկովա	Ռուսաստանի Գերցենի անվան պետական մանկավարժական համալսարանի մանկավարժական գիտությունների ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ամբիոնի համադեկավար, բանասիրական գիտությունների թեկնածու
Սերգեյ Աթանասյան	Մոսկվայի քաղաքային մանկավարժական համալսարանի ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Իրակլի Իմեդաձե	Վրաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Դ. Ն. Ուզնաձեի հոգեբանության ինստիտուտի տնօրեն
Դմիտրի Շևչենկո	Ռուսաստանի Դաշնության պետական հումանիտար համալսարանի մարքեթինգի և գովազդային գործունեության վարչության պետ, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Օլգա Տրիֆոնովա	Մոսկվայի քաղաքային մանկավարժական համալսարանի սասիորան-յութայի և դոկտորանտուրայի բաժնի վարիչ, քիմիական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
Յան Դոլակ	Բելոռուսի Մասարիկ համալսարանի թանգարանագիտության և ժառանգության ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ամբիոնի վարիչ, պատմական գիտությունների դոկտոր (PHD, Չեխիա)
Էվելինա Բայաթյան	Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի ռուսաց լեզվի և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի դոցենտ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու
Տիգրան Միքայելյան	Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի օլտր լեզուների ֆակուլտետի դեկան, բանասիրական գիտությունների թեկնածու
Անի Մանուկյան	Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի արտասահմանյան լեզուների և նրանց դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի դոցենտ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու
Սիրվարդ Ասրյան	Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի «Մանկավարժական համալսարան» պաշտոնաթերթի գլխավոր խմբագիր, Հայաստանի ժողովրդական միության անդամ, IOV-ի (ՅՈՒՆԵՍԿՕ) անդամ

Միջբուհական կոնսորցիումի «Մանկավարժության և հոգեբանության հիմնախնդիրներ» գիտական հանդեսը միավորում է նպաստելու Հայաստանի Հանրապետությունում բարձրագույն մանկավարժական կրթական համակարգի բարելավմանը և առաջընթացին: Պարբերականում գերակշռում են գիտապետական և գիտամեթոդական բնույթի հոդվածներ, որոնք կոծանդակեն մանկավարժության և հոգեբանության բնագավառների առջև ծառացած խնդիրների լուծմանը, կրթության կառավարման հիմնախնդիրների լուսարանմանը, համաշխարհային փորձի ուսումնասիրմանը և միջազգային կրթական գործընթացների առաջադրած դրույթների համակարգված և միասնական ներդրմանը:

Գիտական հանդեսը նախատեսված է մանկավարժների, հոգեբանների, բարձրագույն կրթության համակարգում աշխատողների և առհասարակ մանկավարժ-հոգեբանական գիտությունների զարգացմանը շահագրգիռ յուրաքանչյուրի համար:

Председатель редакционного совета

Тигран Саркисян *Чрезвычайный и полномочный посол Республики Армения в США, председатель совета Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, кандидат экономических наук, почетный доктор Государственного экономического университета Армении*

Главный редактор

Наира Акопян *Профессор Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор психологических наук*

Ответственный секретарь

Камо Варданян *руководитель научно-исследовательского центра Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, доцент кафедры развития и прикладной психологии факультета социальной педагогики и психологии АГПУ им. Х. Абовяна, кандидат психологических наук*

Редакционная коллегия

Рубен Мирзаханян *ректор Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, доктор исторических наук, профессор*

Георг Брутян *академик Национальной академии наук Республики Армения, президент Армянской философской академии*

Гурген Хачатрян *ректор Ванадзорского государственного педагогического института им. Ованеса Туманяна, доктор филологических наук, профессор*

Рузанна Акопян *ректор Гаварского государственного университета, доктор юридических наук*

Норайр Гукасян *директор Национального института образования Министерства образования и науки РА*

Юрий Сафарян *ректор Горисского государственного университета, доктор физико-математических наук, профессор*

Ваграм Аракелян *ректор Армянского государственного института физической культуры, доктор педагогических наук, профессор*

Вардеван Григорян *ректор Гюмрийского государственного педагогического института им. Микаэла Налбандяна, доктор филологических наук, профессор*

Артем Саркисян *член-корреспондент НАН РА, доктор филологических наук, профессор факультета культуры Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна*

Аэлита Долуханян *член-корреспондент Национальной Академии наук Республики Армения, заведующая кафедрой армянской литературы и методики ее преподавания Армянского государственного педагогического университета имени Хачатура Абовяна, доктор филологических наук, профессор*

Србуи Геворкян *проректор по научно-учебной Армянского государственного педагогического университета им. Хачатура Абовяна, доктор психологических наук, профессор*

Гайк Петросян *доктор педагогических наук, профессор*

Ася Берберян *заведующая кафедрой психологии Российско-Армянского (Славянского) университета, доктор психологических наук, профессор*

Людмила Обухова	<i>действительный член Российской академии естественных наук, заведующая кафедрой возрастной психологии Московского городского психолого-педагогического университета, доктор психологических наук, профессор</i>
Людмила Белясникова	<i>созаведующая кафедрой педагогических наук ЮНЕСКО Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена, кандидат филологических наук</i>
Сергей Атанасян	<i>проректор по учебной работе Московского городского педагогического университета, доктор педагогических наук, профессор</i>
Ираклий Имедадзе	<i>директор института психологии им. Д. Н. Узнадзе, член-корреспондент Национальной академии наук Грузии, доктор психологических наук</i>
Дмитрий Шевченко	<i>руководитель отдела маркетинга и рекламной деятельности Российского государственного гуманитарного университета, доктор экономических наук, профессор</i>
Ольга Трифонова	<i>руководитель отдела аспирантуры и докторантуры Московского городского педагогического университета, кандидат химических наук, доцент</i>
Яан Долак	<i>заведующий кафедрой музееведения и мирового наследия ЮНЕСКО Масарикова университета г. Брно, доктор исторических наук (PhD, Чехия)</i>
Баятрян Эвелина	<i>доцент кафедры методики преподавания иностранных языков Армянского государственного педагогического университета им. Хачатуря Абовяна, кандидат педагогических наук</i>
Микаелян Тигран	<i>декан факультета иностранных языков Армянского государственного педагогического университета им. Хачатуря Абовяна, кандидат филологических наук</i>
Ани Манукян	<i>доцент кафедры методики преподавания иностранных языков Армянского государственного педагогического университета им. Хачатуря Абовяна, кандидат педагогических наук</i>
Асрян Сирвард	<i>главный редактор газеты “Педагогический университет” Армянского государственного педагогического университета им. Хачатуря Абовяна</i>

Научное периодическое издание межвузовского консорциума «Проблемы педагогики и психологии» призвано способствовать развитию и совершенствованию педагогической образовательной системы в Республике Армения. В издании представлены научно-теоретические и научно-методические статьи, способствующие решению насущных задач педагогики и психологии, освещающие основные проблемы управления образовательным процессом, изучающие международный опыт в сфере образования и направленные на практическое внедрение результатов объединенного и систематизированного образовательного процесса.

Издание предназначено для педагогов, психологов, работников высшей школы и всех тех, кого интересуют вопросы развития педагогической и психологической мысли.

Chief of the Editorial Council

Tigran Sargsyan Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Armenia to the USA, President of the Board of the Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan, PhD in Economical Sciences, Honorary doctor of the Armenian State University of Economics.

Chief Editor

Naira Hakobyan Professor of Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan, Doctor of Psychological Sciences.

Responsible Secretary

Kamo Vardanyan Director of the Scientific Research Center at the Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan, PhD in Psychological Sciences, Associate Professor.

Editorial Board

Ruben Mirzakhanyan Rector of the Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan, Doctor of Historical Sciences, Professor.

George Brutian Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, President of the Armenian Academy of Philosophy.

Gurgen Khachatryan Rector of Vanadzor State Pedagogical Institute after Hovhannes Tumanyan, Doctor of philological sciences, Professor.

Ruzanna Hakobyan Rector of Gavar State University, Doctor of Juridical Sciences

Norik Ghukasyan Director of National Institute of Education at the Ministry of Education and Science.

Yuri Safaryan Rector of Goris State University, Doctor of Physical–Mathematical Sciences, Professor.

Vahram Araqelyan Rector of the Armenian State Institute of Physical Culture, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

Vardevan Grigoryan Rector of Gyumri State Pedagogical Institute after M. Nalbandyan, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

Sergey Atanasyan Vice–rector of education at Moscow City Pedagogical University, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

Aelita Dolukhanyan Doctor of Philological Sciences, Professor, Correspondent Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, Head of the Chair of the Armenian Literature and its Teaching Methods, Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan.

Srbuhi Gevorgyan Vice–rector of Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan, Doctor of Psychological Sciences, Professor.

Hayk Petrosyan Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

Asya Berberyan Head of the Chair of Psychology at Russian–Armenian (Slavonic) University, Doctor of Psychological Sciences, Professor.

Lyudmila Obukhova Member of the Russian Academy of Natural Sciences. Head of the Chair of Age Psychology of the Moscow State Psychological Pedagogical University, Doctor of Psychological Sciences, Professor.

<i>Liudmila Beliasnikova</i>	<i>Co–Chairholder of UNESCO chair of Sciences of Education, the Herzen State Pedagogical University of Russia, PhD in Philological Sciences.</i>
<i>Artem Sargsyan</i>	<i>Correspondent Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, Doctor of Philology, Professor of the Faculty of Culture of the Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan</i>
<i>Irakly Imedadze</i>	<i>Director of the Institute of Psychology after D. N. Uznadse, Correspondent Member of the National Academy of Sciences in Georgia, Doctor of Psychological Sciences.</i>
<i>Dmitri Shevchenko</i>	<i>Head of the Administration of Marketing and Advertising at the State Humanitarian University of the Russian Federation, Doctor of Economical Sciences, Professor.</i>
<i>Olga Trifonova</i>	<i>Head of the Department of Postgraduate and Doctorate Education at Moscow City Pedagogical University, PhD in Chemical Sciences, Docent.</i>
<i>Jan Dolak</i>	<i>Chairholder of the UNESCO chair on Museology and World Heritage at the Masarik University of Brno, Doctor of Historical sciences. (PHD, the Czech Republic).</i>
<i>Evelina Bayatyan</i>	<i>Associate Professor of the Chair of the Foreign Languages and its Teaching Methods, Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan, PhD in Pedagogical Sciences.</i>
<i>Tigran Miqaelyan</i>	<i>Dean of the Faculty of Foreign Languages, Armenian State Pedagogical University, PhD in Philological Sciences.</i>
<i>Ani Manukyan</i>	<i>Associate Professor of the Chair of Foreign Languages and its Teaching Methods, PhD in Pedagogical Sciences.</i>
<i>Sirvard Asryan</i>	<i>Chief Editor of the official journal “Pedagogical University”, Armenian State Pedagogical University after Khachatur Abovyan.</i>

The scientific periodical of intercollegiate consortium “Main Issues of Pedagogy and Psychology” is aimed at contributing the improvement and progress of higher pedagogical educational system in the Republic of Armenia. The periodical includes articles on scientific – theoretical and scientific – methodological content which will support to solve the problems existing in the spheres of pedagogy and psychology, to reveal main issues on education Management, to study the Worldwide practice and to promote systemized and joint implementation of objectives proposed by International Educational Activities.

The scientific periodical is for pedagogues, psychologists, higher educational staff and for anyone who is interested in the development of pedagogical – psychological sciences.

ՍԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՍՏԱԽՆԴԻՐՆԵՐ
Միջբուհական կոնսորցիումի գիտական հանդես

•
ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИКИ И ПСИХОЛОГИИ
Научное периодическое издание межвузовского консорциума

•
MAIN ISSUES OF PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY
Scientific Periodical of Interuniversity Consortium

2

*Համարի թողարկման պատասխանատու
և գլխավոր խմբագիր՝
ՆԱԻՐԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ*

*Համակարգչային ձևավորումը՝
ՏԱԹԵՎ ԱԼԵԲՍԱՆՅԱՆԻ*

*Սրբագրիչ՝
ԿԱՐՄԵՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ*

*Լրացվական գործունեություն իրականացնող՝ Խաչատրուր Աբովյանի անվան
հայկական պեդագոգական մանկավարժական համալսարան ՊՈԱԿ
Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Տիգրան Մեծի 17
Վկայական՝ 03 Ա 058062: Տրված՝ 24.12.2002 թ.*

Հանձնված է տպագրության՝ 08.04.2014 թ.
Տպագրությունը՝ օֆսեթ: Չափեր՝ 70 × 100 1/16
Թուղթը՝ օֆսեթ: Ծավալը՝ 11 տպ. մամուլ
Տպաքանակը՝ 150

Տպագրվել է «ԶԱՆԳԱԿ-97» ՄՊԸ-ի տպարանում
ՀՀ, 0051, Երևան, Կոմիտասի 49/2
Հեռ.՝ (+37410) 23 25 28, հեռապատճեն՝ (+37410) 23 25 95
Էլ. կայքեր՝ www.zangak.am, www.book.am, www.dasagirq.am
Էլ. փոստ՝ info@zangak.am